

Практична робота 19 і 20

ТЕМА: «Особливості фахової підготовки фахівця з агрономії у закладі вищої освіти»

Мета роботи: Опанувати та засвоїти особливості фахової підготовки фахівця з агрономії у закладі вищої освіти.

Матеріали та обладнання: підручники, електронні інформаційні ресурси, довідники.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Сьогодні рівень та якість підготовки майбутніх агрономів стає найважливішим чинником щодо розвитку аграрного сектору економіки України.

Сучасні соціально-політичні, економічні умови потребують працівника «нового типу», який матиме глибокі професійні знання, володітиме економічними і правовими знаннями, здатен до агрономічної та соціальної творчості, самовдосконалення, готовий до роботи у різних формах організації праці, умовах праці та виробництва в умовах конкуренції, а саме бути професійно і соціально мобільним фахівцем свого напрямку.

Підготувати кваліфікованого працівника для аграрного підприємства може педагог-агроном, який має високу робітничу кваліфікацію, обізнаний з новітніми виробничими та педагогічними технологіями і вміло використовує їх у навчально-виробничому процесі. У сучасних умовах система аграрної освіти передбачає підготовку фахівців, які відзначаються висококваліфікованими професійними вміннями і навичками, високим рівнем психолого-педагогічної компетентності, критичному мисленні, здатності застосовувати інноваційні методики на практиці, запроваджувати цінності демократичної, правової держави. Назріла необхідність нових концептуальних підходів підготовки агрономів-менеджерів у підприємствах, основними передумовами яких є сучасні процеси освітньої реформи, визначення нових підходів у функціонуванні системи професійно-педагогічної освіти, враховуючи міжнародний досвід, інтеграцію України у Європейське співтовариство.

Професійна діяльність майбутнього агронома вимагає високого рівня професіоналізму, освіченості, професійної культури. Звідси провідними завдання закладів вищої аграрної освіти є забезпечення висококваліфікованої підготовки фахівців спеціальності 201 «Агрономія».

Одним з пріоритетних напрямів удосконалення професійної підготовки майбутніх агрономів є формування у них професійно значущих якостей, зокрема

комунікативних, оскільки комунікативна діяльність допомагає виконувати свою професійну діяльність ефективно.

Невід'ємною частиною фахової діяльності агронома є професійно орієнтоване спілкування. Саме “комунікативну діяльність, яка характеризується досить високим ступенем формалізації”, як “систему прийомів і методів, що забезпечують реалізацію цілей і завдань професійної діяльності”, як “специфічний вид діяльності”, як “засіб професійної діяльності сучасної професій 201 «Агрономія»” і як “офіційний контакт зі зворотнім зв'язком” розглядають професійно орієнтоване спілкування з точки зору обміну професійно значущою інформацією й визначають його як “спілкування в процесі трудової діяльності людей, які об'єднані єдиною професією і мають відповідну підготовку.

Іншомовне професійно орієнтоване спілкування – це явище, що об'єднує риси професійно орієнтованого і іншомовного спілкування, та здійснюється засобами іноземної мови. Професійне спілкування в іншомовному середовищі є процесом взаємодії фахівців, який зумовлюється потребами їхньої спільної професійної діяльності і відбувається у такому лінгвокультурному соціумі, де основним засобом спілкування виступає нерідна хоча б для одного з комунікантів мова.

Іншомовне спілкування для майбутніх аграріїв полягає в уміннях “трансляції намірів як інструменту комунікації” у межах загального професійно орієнтованого спілкування. Відповідно професійно орієнтоване спілкування можна розглядати як обмін інформацією за допомогою різних знакових систем із залученням екстралінгвістичних сигналів та знань про культурні особливості етносу.

Існує аналітична модель структури професійного спілкування в іншомовному середовищі майбутніх фахівців аграріїв, яка включає такі компоненти: суб'єкти спілкування – представники певної професії, об'єднані спільною діяльністю; потреби та мотиви суб'єктів спілкування; цілі – загальна мета професійного спілкування, яка полягає в організації і оптимізації спільної діяльності, та особисті цілі суб'єктів; засоби і стратегії спілкування, вибір яких зумовлюється комунікативною ситуацією та індивідуальними особливостями партнерів; професійна сфера – набір тем, пов'язаних із взаємодією людей у різних галузях економіки під час виконання ними професійних обов'язків; тексти – відрізки усного чи писемного мовлення, які обмежуються тематикою професійної сфери; результат – реалізація цілей суб'єктів спілкування.

До форм усного професійно орієнтованого спілкування агронома відноситься: діалоги, дискусії, бесіди, наради, монологи, засідання, переговори, брифінги, прес-конференції, презентації, прийоми по особистим питанням, телефонні розмови.

До писемних форм відноситься – ділова кореспонденція з представниками різних аграрних фірм, доповіді, нотатки, візитки, повідомлення в соціальних додатках (Messenger, WhatsApp, Viber, Telegram або Skype).

Під час виконання своїх професійних обов'язків агроном спілкується з багатьма людьми з різних питань, використовуючи при цьому різні стилі мовлення, а саме офіційно-діловий, науковий та розмовний. Кожен з цих стилів має свої граматичні, синтаксичні та лексичні особливості.

В-першу чергу, агроном використовує офіційно-діловий стиль під час ділового листування з аграрними підприємствами, фірмам й організаціями для налагодження співпраці або вирішення нагальних проблем. Для цього стилю є типовими такі ознаки, як офіційність, документальність, стабільність, стислість, гранична чіткість висловлювання, висока стандартизація значної частини висловів, суворе регламентація тексту, точність, однозначність формулювань, зрозумілість, мовні штампи.

До граматичних особливостей цього стилю відносять вживання дійсного (Indikativ), умовного (Konjunktiv II) та наказового (Imperativ) способів; вживання займенників. Для цього стилю є типовими прості синтаксичні конструкції. Офіційно діловий стиль має свою офіційно-ділову лексику.

Під час ділового листування з представниками аграрних фірм з приводу замовлення нового обладнання, добрива або насіння, в текстах використовується фахова лексика. Колорит офіційності формується не лексикою, а стабільною композицією тексту. У текстах відсутня емоційно-експресивна лексики і будь-який прояв індивідуальності автора; обмежена синонімія.

Науковим стилем часто користуються в аграрному дискурсі, його використовують під час усного або писемного спілкування з колегами та підлеглими на професійні теми. Зазвичай такий вид спілкування відбувається на конференціях, симпозіумах, семінарах. Основними стилістичними ознаками наукового стилю є інформативність, понятійність і предметність, об'єктивність, логічна послідовність, узагальнення понять, однозначність, точність, лаконічність, доказовість, переконливість, аргументація, пояснення причинно-наслідкових відношень, висновки.

Є три підстили наукового стилю:

- власне-науковий (дисертації, монографії, статті, наукові доповіді тощо), тексти якого покликані пояснити наукову ідею агроному;
- науково-популярний (нариси, статті, лекції тощо), жанри якого адресовані широкому загалу для якомога більшого ознайомлення людей із досягненням науки;
- науково-навчальний (підручники, посібник, лекції тощо), мета текстів якого – донести систему знань до агронома на певному етапі його наукового та освітнього розвитку.

Для аграрних текстів наукового стилю є характерним безособовий і предметний виклад матеріалу, використання пасивного стану, номінальний стиль, домінування третьої особи однини дієслів.

Для вираження можливості або необхідності найчастіше застосовуються модальні дієслова “können”, „müssen“ та “sollen“. Для негативного або обмеженого зображення певного явища або процесу використовується модальне дієслово “dürfen“. Лише в текстах науково-популярного підстилю можна спостерігати високу частотність використання модального дієслова “wollen” для висловлювання бажання або вираження власної позиції.

В межах певної науки, в нашому випадку агрономії, їх існує велика безліч відповідно до величезної кількості об'єктів і предметів наукової та професійної діяльності фахівця (die Ernte; die Aussaat; die Silierung; der Klee grass; das Freiland; die Triebspitze). Для них характерна однозначність та нечленованість структури багатокomпонентних термінів. По-друге, вживання науково-технічної фразеології.

Також у своєму спілкуванні агроном використовує розмовний стиль, основна функція якого – це обмін думками між двома або більше мовцями для з'ясування виробничих чи побутових стосунків. На відміну від наукового та офіційно-ділового стилів, він функціонує тільки в усній формі. Для нього є характерним вживанням емоційно-експресивної лексики (жаргонізмів, професіоналізмів, просторічної лексики, діалектизмів, фразеологізмів). Синтаксичні конструкції прості, речення переважно короткі. До граматичних особливостей відносять вживання дійсного, умовного та наказового способу дії; займенників ich, wir; модальних дієслів.

Вища професійна підготовка в Україні

Під *професійною підготовкою* розуміється здобуття кваліфікації за відповідною галуззю знань або спеціальністю.

Кваліфікація - офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей

(результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту. У дипломі випускника ЗВО чи іншому документі про професійну підготовку кваліфікація визначається через назву професії.

Спеціальність - складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

Спеціалізація - складова спеціальності, що визначається закладом вищої освіти та передбачає профільну спеціалізовану освітню програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти

Галузь знань - основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка.

Професія – рід занять, трудової діяльності, що вимагає певних знань і навичок і є джерелом існування.

Система стандартів вищої освіти України

Стандартизація освіти – один із провідних напрямів реформування вищої освіти і в зарубіжних країнах, і в Україні. Основна функція освітніх стандартів полягає в забезпеченні однакових прав громадян щодо здобуття якісної вищої освіти.

Стандарт вищої освіти - це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів (наукових установ).

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік компетентностей випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

ЗВО на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального

процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується керівником вищого навчального закладу.

1. Зміст професійної освіти

Професійна підготовка як здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю передбачає певне змістове наповнення, яке значною мірою регламентується системою стандартів вищої освіти.

Освітній процес - система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей.

Компетентність - динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність;

Професійна освіта – сукупність знань, практичних умінь, навичок та компетентностей необхідних для виконання завдань у певній галузі трудової діяльності.

Найважливішу роль для кожної конкретної спеціальності, зокрема для професійної підготовки агронома, відіграють галузеві стандарти. Особливо дві їх складові частини – ОКХ і ОПП.

Навчальний план підготовки агронома як вияв етапного рівня змісту професійної освіти.

Професійна освіта здобувається у процесі навчання. Цей процес теж має змістове наповнення, яке відображене у змісті навчання.

Зміст навчання фактично є реалізацією етапного й оперативного рівнів змісту освіти. Він відображається в навчальних предметах, що зафіксовані в навчальному плані.

Навчальний план – це нормативний документ, який складає ЗВО на підставі освітньо-професійної програми та структурно-логічної системи підготовки фахівця й визначає перелік та обсяг нормативних і вибіркового навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, конкретні форми проведення занять і їхній обсяг, графік навчального процесу, форми та засоби проведення поточного та підсумкового контролю.

Він є складовою стандартів вищої освіти вищого навчального закладу. Розробляється на весь період реалізації відповідної ОПП і затверджується керівником ЗВО.

Послідовність вивчення дисциплін у плані залежить від структурно-логічної схеми підготовки. Спочатку читаються загальні навчальні дисципліни, потім – спеціалізовані.

У плані також передбачено:

- форми проведення навчальних занять (лекції, практичні, лабораторні, індивідуальна, самостійна робота);
- курсові роботи з певних навчальних дисциплін;
- тижневе навчальне навантаження;
- види, назви, терміни проходження практик; – форми семестрового контролю: екзамени, заліки; – форми державної атестації.

Відображення змісту навчальних дисциплін у робочих програмах

На оперативному рівні професійної освіти відбувається остаточне формування змісту матеріалу навчальних предметів, який мають опанувати студенти. Тут і відбуваються складні процеси відбору знань, понять, фактів з наук, наукових галузей, наукових дисциплін і оформлення їх у навчальний предмет із певним статусом. Якщо на попередньому етапі окреслюються лише напрями та змістові орієнтири (назви дисциплін) професійної підготовки, то на цьому вони матеріалізуються, наповнюються внутрішнім смислом, сукупністю елементів і процесів.

Базисним документам, в якому відображений оперативний рівень змісту навчання у ЗВО, є робоча навчальна програма.

Робоча навчальна програма – це нормативний документ ЗВО, який розробляється для кожної дисципліни на основі освітньо-професійної програми відповідно до навчального плану.

Робоча навчальна програма курсу визначає обсяги знань, умінь, якими повинен оволодіти студент, алгоритм вивчення навчального матеріалу з урахуванням міждисциплінарних зв'язків, що виключає дублювання навчального матеріалу при освоєнні спільних для різних курсів проблем, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання знань. Вона відображає конкретний зміст предмета, послідовність і методичні форми її вивчення, обсяг часу на різні види навчальної роботи та форми організації навчання, засоби й форми поточного підсумкового контролю.

Робоча програма навчальної дисципліни відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчання розробляється за такою структурою:

1. Опис курсу.
2. Пояснювальна записка (мета й завдання дисципліни, перелік знань і вмінь після опанування курсу, міждисциплінарні зв'язки).
3. Структура залікового кредиту курсу (перелік тем дисципліни із зазначенням кількості годин, які відводяться на лекційні, семінарські, практичні заняття, самостійну й індивідуальну роботу у вигляді таблиці).
4. Тематичний план змістових модулів (перелік тем кожного змістового модуля та кількість лекційних годин, передбачених на вивчення теми).
5. Теми практичних (лабораторних, семінарських) занять (також зазначається кількість годин і наводиться орієнтовний перелік питань).

6. Завдання для самостійної роботи.

7. Індивідуальні завдання. Вони повинні мати практичне спрямування та носити творчий, дослідницький характер.

8. Оцінювання. Містить чітку інформацію щодо форм організації поточного та підсумкового контролю, розподілу балів за різні види роботи, шкалу (100-бальна з переведенням у ECTS та національну) та критерії оцінювання.

Розробка електронних підручників і посібників передбачає дотримання таких специфічних принципів:

- модульність і поділ тексту на оптимальні частини;
- енциклопедичність і лаконічність викладу змісту, тобто інформація має бути чіткою, повною (і надлишковою), ілюстрованою;
- креативне навчальне середовище, забезпечення творчої роботи студентів;
- супровідність – наявність методичних рекомендацій, вказівок;
- інтерактивність (звернення до читача, запрошення до міркувань і відповідей на поставлені проблеми, виконання завдань за допомогою анімації – «роби як я», самоперевірки на всіх етапах);
- привабливість – наявність зручного та дружнього щодо користувача інтерфейсу.

ХІД РОБОТИ

Завдання:

1. Засвоїти основні особливості фахової підготовки агронома у закладі вищої освіти.

2. Ознайомитися з новими концептуальними підходами підготовки агрономів-менеджерів для аграрних підприємств.

3. Опанувати професійно орієнтоване спілкування фахівця з агрономії в тому числі з іноземними партнерами.

Зміст звіту: результати виконання завдання.

Контрольні питання

1. У чому полягають особливості фахової підготовки агронома у закладі вищої освіти?

2. Які існують концептуальні підходи підготовки агрономів-менеджерів?

3. Що ви розумієте під професійно орієнтованим спілкуванням фахівця з агрономії?

4. Структурою робочої програми навчальної дисципліни відповідно до вимог кредитно-модульної системи.

5. Навчальний план підготовки агронома як вияв етапного рівня змісту професійної освіти.

6. Які специфічні принципи розробки електронних підручників і

посібників?

Література

Основна література

1. Аграрна освіта і наука: соціально-філософське осмислення: монографія / О. І. Заздравнова, А. І. Кравцов, О. М. Голікова та ін. ; за заг. ред. О. І. Заздравнової; Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків ФОП Бровін О. В., 2020. 348 с.
2. Вигера С. М., Ключевич М. М., Ковальчук Р. Л. Обґрунтування новітньої методології забезпечення здоров'я фітоценозів. Moderní aspekty vědy: XLVII. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024. P. 166–175.
3. Вигера С., Ключевич М., Ковальчук Р. Методологія освітніх програм школи філософії їжі та природокористування: навч.-метод. посібник / за наук. редакцією С. Вигери. Київ: ЦП «Компринт», 2024. 137 с.
4. Стандарт вищої освіти України другого (магістерського) рівня освіти ступеня вищої освіти – магістр галузі знань – 20 Аграрні науки та продовольство спеціальності – 202 Захист і карантин рослин. / М. М. Доля, М. М. Ключевич, І. В. Забродіна та ін. Київ : МОН України, 2020. 13 с.

Допоміжна література

1. Тверезовська Н.Т., Нелепова А.В. Інформаційні технології в агрономії. Київ. Центр навчальної літератури. 2019. 282 с.
2. Вовкодав О. В., Ліп'яніна Х. В. Сучасні інформаційні технології: навч. посібник. Тернопіль, 2017. 500 с.
3. Сучасні інформаційні технології в науці та освіті : конспект лекцій. Вінниця: ВНТУ, 2016. 71 с. URL: <http://sukhorukov.vk.vntu.edu.ua/file/SITNO/0adb2500d2f4abff939d80a7f4f5c11b.Pdf>
6. Журнали: Пропозиція, Агроном, Вісник аграрної науки, Агрокомпас.